

GENÇLİK ve İnsan Hakları

KISACA...

MAYIS 2023

Başta bize bu alanı açan
Bizi, bu fanzini ve tüm çalışmalarımızı destekleyen
Hafıza Merkezi ve değerli çalışanlarına
En içten teşekkürlerimiz ile...

1198

Bayman

HUMAN RIGHTS ASSOCIATION
ESTABLECIDA EN 1982

RD

1. BİZ

KİMİZ?

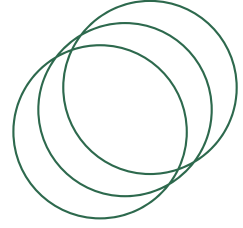
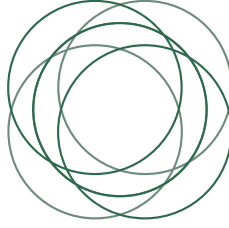
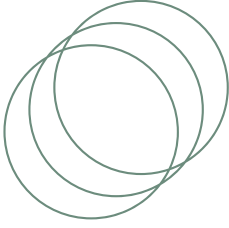

KONDA'nın "Gençliğin İnsan haklarına bakışı" isimli anket çalışması sonrası Hafıza Merkezi'nin planladığı Gençlik ve İnsan Hakları başlığıyla oluşturulan ve dört hafta boyunca çevrimiçi devam eden, farklı atölyelerde insan hakları ve çeşitli hak mücadele alanlarına dair tartışmalar yürüten, en sonunda da İstanbul'da yüz yüze bir araya gelip çeşitli hak mücadele alanlarını ziyaret edip tartışmalara devam eden bir grup genciz.

Bizler, dört hafta boyunca çevrimiçi biçimde devam eden farklı atölyelerde insan hakları ve çeşitli hak mücadele alanlarına dair tartışmalar yürüten bir grup genciz. Atölyelerin sonunda, 27-29 Ocak 2023 tarihlerinde ise İstanbul'da yüz yüze bir araya gelerek farklı mücadele alanlarından hak örgütlerini ziyaret edip, daha önce başlattığımız tartışmaları sürdürdük.

Çoğumuz 1990'lı yılların sonu ve 2000'li yılların başında doğan, yakın dönemde yaşanan birçok hak ihlaline maruz kalmış veya şahit olmuş gençleriz. 2002'den bu yana ülke yönetiminde tek bir siyasi partinin ve zihniyetin yönetme şeklini görüp, alternatiflerini yaşamayan bir kuşağız. Hayatımızın neredeyse tamamını şekillendirmiş tek adam rejimi içerisinde, bugüne kadar geçirdiğimiz her sene, bir öncekinden daha yoksul ve mutsuz ilerlemişken çeşitli şekillerde yaşadığımız insan hakları ihlallerine karşı farklı bakış açıları oluşturduk ve bu ihlallerle ilgili mücadele yöntemleri üzerine düşündük. Bizleri Hafıza Merkezi'nin düzenlediği Gençlik ve İnsan Hakları Atölye Programı vesilesi ile bir araya getiren de geçmişte bu coğrafyada yaşatılanlar ve yaşatılmaya devam edilenleri ifade etme ve tartışma alanında bulunma isteğimiz oldu. Bu istek ve atölyeler sonrasında Türkiye'de yaşamaya devam eden gelişmeler bizi atölyelerin sonucu ile Türkiye'de yaşanan hak ihlallerini bağdaştırdığımız bir çalışma hazırlamaya itti.

Bu çalışmanın kapsamını dört hafta süren atölyelerin bizde ne bıraktığı ile ilgili kendi deneyimlerimizi ve izlenimlerimizi paylaşmak olarak belirlemiştik. İstanbul'daki yüz yüze buluşmamızdan kısa bir süre sonra, 6 Şubat günü gerçekleşen ve yaşanan ihmaller silsilesiyle büyük bir felakete dönüştürülen Kahramanmaraş merkezli depremlerle ortaya çıkan hak ihlallerine biz gençlerin bakışı, atölyelerden sonra böyle kötü bir şeyi deneyimlemek zorunda kalmak ve seçime doğru giderken tüm bunları yaşamak, bizlerdeki sesimizi duyurma ihtiyacını daha da büyüttü.

Atölyelerde neler yaptık?

Temel hak ve kaynaklara ulaşımın önemini, kitlesel göçün yoğunlaştığı dönemlerde yaşanan sorunlara yaklaşımda insan hakları odaklı bakış açısının önemini konuştuk.

Ekonomik ve sosyal toplum grupları arasındaki uçurumlar; sağlık, barınma, beslenme gibi en temel haklara bile ulaşım konusunda sıkıntılar yaşıyor. Düşük gelir gruplarındaki insanlar ve devletler tarafından marjinalize edilmiş ve dışlanmış gruplar, temel haklara erişim konusunda en büyük sıkıntıyı çekenler arasında yer alıyor. Kitlesel göçün ve zorla yerinden edilmenin arttığı dönemlerde de temel haklara erişimdeki sıkıntılar giderek artabiliyor. Kitlesel göçün olmadığı ya da refah düzeyinin daha yüksek olduğu dönemlerde bile bu haklara erişimi kâr odaklı bakış açılarıyla sağlamayan iktidarlar ve onların desteklediği sermayedarlar hak kısıtlamaları ve kaynak erişimlerinin asıl sorunu olarak göçmenleri ve mültecileri hedef gösteriyor. Biz, bu gibi süreçlerde kısıtlanan haklarımızdan ve azalan kaynaklardan dolayı yaşayabileceğimiz sıkıntıları ve insan hakları odaklı bakış açısına göre kitlesel göç yaşanan dönemlerde nasıl bir bakış açısı edinmemiz gerektiğini ve paylaşma kültürünün önemini tartıştık. İnsan hakları odaklı bakış açısının mutlak olarak sonuca ulaşması için kapsamlı ekonomik ve politik değişikliklerin yapılması gerektiğini ve o zamana dek insan hakları odaklı bakış açısının yürünmesi gereken vicdanlı bir yol olduğunu konuştuk.

Kadın ve LGBTİ+ hareketlerinin mücadeleleri ve kazanımlarını konuştuk.

Türkiye’de sivil toplum alanında belki de en çok mücadelesini gördüğümüz hareketler onlar. “Her 8 Mart’ta, 25 Kasım’da, Onur Yürüyüşü’nde tüm engellemelere yani çeşitli gazlara ve gözaltılara rağmen sokak mücadelesinden vazgeçmeyen kadın ve LGBTİ+ mücadelesini nasıl daha da somutlaştırabiliriz?” diye tartışırken halihazırda siyasi konjonktürde gündelik yaşamda sokakta olmanın bile mücadelesini verdiğimizizi fark ettik.

Burnu sevinç...
AGSI gazisi...
okurlardan... okurlardan...

okurlardan... okurlardan...
AGSI gazisi...
okurlardan...

okurlardan...
AGSI gazisi...
okurlardan...

Türkiye'deki kuzenlerin
David'in Ermeni kuzeni

David'in Ermeni kuzeni
AGSI gazisi...
okurlardan...

okurlardan...
AGSI gazisi...
okurlardan...

HRANT

Yeni bir dil ve iletişim mümkün mü? İnsan hakları mücadelesine umut temelli bir dille baktık.

İnsan hakları savunucularının ve hak mücadelesinin kriminalize edildiği günümüz Türkiye'sinde mücadele alanını ve paydaşlarını büyütmek ve kamuoyu oluşturmak büyük önem arz ediyor. Hak arayışı için yürütülen mücadelelerde ve kampanyalarda kullanılan dil ne kadar sade ve bütünleştirici olursa, oluşturulan kamuoyu gücüyle kazanım elde etmeye o kadar yaklaşıyor. İnsanları kampanyaya çekmek için kullanılan dilin pozitifliği sivil topluma mücadele umudu aşıyor ve güçlü bir birlikle değişim yaratabileceğine dair güven veriyor. Bizler bu süreçleri Kürtçe üzerine farkındalık yaratmak ve Kürtleri, anadillerini sahiplenmeye çağırarak amacıyla düzenlenen "Ziman Hêlîn e" yani "Dil Yuvadır" kampanyası üzerinden inceledik. Slogan seçilirken göze alınan kaygıları, insanları olumsuz olarak etkileyebilecek sloganların kampanyanın yayılmasında nasıl güçlükler çıkarabileceğini konuştuk.

Alandan hikâyeler dinledik, hak savunucularıyla yürüttükleri hak mücadelesine nasıl katıldıklarını, devam etmek için motivasyonu nereden aldıklarını konuştuk.

Ekolojik alandaki hak mücadeleleri hakkında Beyza Üstün ile kendisinin bu mücadele içinde yer almasının motivasyonunu konuştuk. Bizlere ülkenin farklı yerlerindeki vatandaşların kendi yaşam alanları için yürüttükleri mücadeleleri ve bunların kendisi üstündeki etkilerini anlattı. Aynı oturumda avukat Esra Kılıç da hapishanelerdeki kişiler ve yaşanan işkence olaylarına karşı yürüttüğü mücadeleden bahsetti, kendisinin çalışma motivasyonlarını anlattı. Bir 'iç' ortam olan hapishanelerdeki sorunları ve 'dış' ortam olan çevre ve doğadaki sorunlar için tüm gücüyle çalışan bu iki değerli insanı aynı etkinlik içerisinde dinlemek bizler için oldukça farklı bir deneyimdi.

İstanbul'daki yüz yüze etkinliklerimizde neler yaptık?

23,5 Hrant Dink Hafıza Mekânı'nı ziyaret ettik. Osmanbey'de bulunan Sebat Apartmanı'nın eskiden Agos gazetesi ofisine ev sahipliği yapan kısmı, 2019 yılında 23,5 Hrant Dink Hafıza Mekânı olarak kapılarını ziyaretçilere açmıştı. Biz de Hrant Dink'in önünde katledildiği bu binadaki hafıza mekânında bir araya geldik. Dink'in hayatına dair çeşitli anekdotlar üzerinden kendisi inceleme ve öğrenme fırsatımız oldu. Türkiye Ermenilerinin 'geçmemiş geçmişini' ve Dink'in yaşadığı ırkçılığı ve ayrımcılığı konuştuk.

Türkiye İnsan Hakları Vakfı'nı (TİHV) ziyaret ettik. İşkenceye ve kötü muameleye uğrayan insanlara hukuki destek verilen, tıbbi muayene ile işkence hallerinin belgelendiği vakfın genel merkezinde vakıf yöneticileri ve gönüllüleri ile görüştük. Yaptıkları çalışmalar ve işkencenin Türkiye'deki geçmiş ve güncel halleri hakkında konuştuk.

Hafıza Merkezi'ndeki çalışmalar hakkında bilgi aldık.

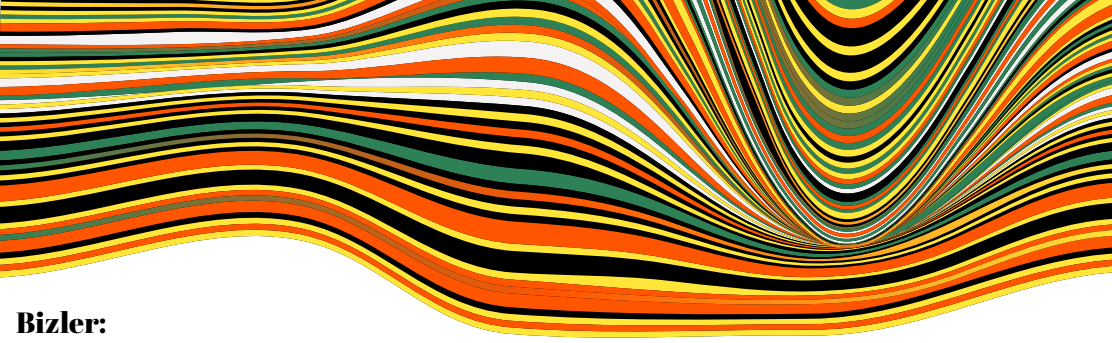
Hafıza Merkezi'nin avukatlarıyla yaptığımız görüşmede, sivil toplumdaki farklı çalışma alanları ve iş olanakları hakkında görüştük. Kendilerinin yürüttüğü mahkeme izleme süreçleri ve dava tutanaklarına geçmeyen fakat önemli detaylar barındıran mahkeme ortamının, katılımcıların hal ve hareketlerinin ve genel atmosferin belgelendiği çalışmalarının önemi hakkında konuştuk. Sivil toplumun akti-

vizm ve bilgi üretim gibi farklı boyutları üzerine birlikte tartışma yürüttük.

İnsan Hakları Derneği (İHD) İstanbul Şubesi'ni ziyaret ettik. İHD'nin 1980'ler ve 1990'lardan bu yana yürüttüğü mücadeleleri, özellikle de yakınları gözaltında zorla kaybedilmiş kayıp yakınlarının yürüttüğü mücadele hakkında bilgi aldık. Sivil toplumun aktivizm boyutunu gözlemleme şansına sahip olduk. Ziyaretimiz sırasında 'Hasta mahpuslar serbest bırakılsın' basın açıklamasının da yapılacağını öğrenince İHD'li hak savunucuları ve Cumartesi İnsanları ile birlikte basın açıklamasına katıldık, hasta mahpuslar için birlikte ses yükselttik. Aynı zamanda yeni kurulan Gençlik Komisyonu hakkında bilgi aldık ve yaptıkları işleri kendi kuşağımızla değerlendirme şansını elde edindik.

Bizim de çalışmalarımızın temelinde yatan "Gençlerin İnsan Hakları Algısı" araştırmasının bulgularını birlikte değerlendirdik.

Bizler:

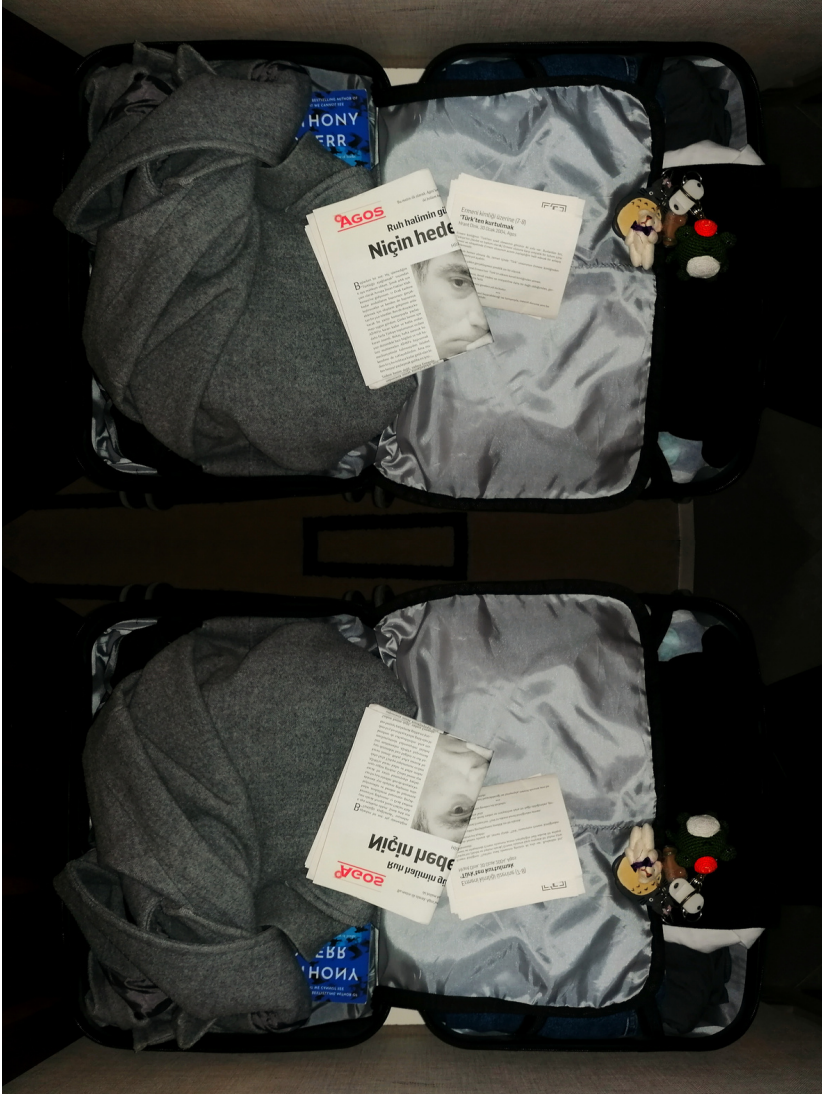
Uzun yıllar süren mücadelelerle elde edilen kazanımların yok sayıldığı ve yok edilmeye çalışıldığı,
Cezaevlerinin gazeteciler, akademisyenler, siyasetçiler, kadınlar, LGBTİ+'lar, etnik ve dini azınlıklar ve daha nice gibi iktidarların kendilerine hasım olarak gördüğü toplum gruplarıyla dolduğu,
Doğanın en küçük zerresinin bile rant alanına dönüştürüldüğü; insana, doğaya, canlı olan her varlığa düşmanlığın hayatın her alanını sardığı ve yaşanan doğal afetlerin sorumsuz hükümetler nedeniyle felakete dönüştürüldüğü,
İnsanların kendilerini ifade etmekten korktuğu, kendi anadillerini kullanmalarının dahi yasak olduğu,
Kadınlar, LGBTİ+'lar ve baskı gören diğer tüm grupların geceleri sokakta yürümekten korktuğu **bir Türkiye'de ve toplumda yaşamak istemiyoruz.**

Bizler:

İnsan, doğa ve kadın düşmanı politikaların son bulduğu,
Eşit haklara sahip, eşit vatandaşları olacağımız,
İfade özgürlüğünün kısıtlanmadığı, özgürce sözümüzü söyleyebileceğimiz,
Sömürsüz, toplumsal cinsiyet eşitliğine duyarlı ve katılımcı **bir Türkiye'de ve toplumda yaşamak istiyoruz.**

Türkiye Cumhuriyeti, çok önemli bir seçime yaklaşırken 14 Mayıs 2023 tarihi biz gençler için de önemli bir dönüm noktası olarak ufukta görünüyor. Bu süreçte bizlere düşen en önemli görev, bizden gasp edilenleri sorgulamak ve hak taleplerimize dair bilinçlenmek, çeşitli sivil toplum örgütlerinde bir araya gelerek talep ettiklerimiz için kamuoyu oluşturmak ve gelecek yüzyılı belirleyecek siyasi atmosferde sivil toplum örgütlerinin yasa yapıcılar üzerindeki baskısını artırmak olmalı.

2. BİZE

KALANLAR

arjen

Hafıza Merkezi'yle geçirdiğim bir aylık süreçte bir arada yaşamı küçük bir grupla da olsa ilk defa doğrudan deneyimleme fırsatı yakaladım. Bir arada yaşamın ötesinde farklılıklarımızın doğurduğu haklar mücadelesinde katılımcılar olarak birbirimizle deneyim paylaşımı yaptık. Benim için en değerlisi ortak bir konuya farklı alanlardan ve kimliklerden katılımcıların farklı fikirlerinin toplamı ile ortak bir paydada buluşabilmektir. Herkes kendi rengini ortaya koyunca altında hepimizin bulunduğu bir gökkuşağı oluşturmaktır bu.

Tüm bunların yanında insan hakları savunucuları ile bir araya gelişlerimizde birçok yeni şey öğrendim. Öğrendiklerimi aktivizm pratiğine uyarlayabilmek için oldukça vaktim oldu. TİHV ziyaretinde Ümit Hoca ile hak savunuculuğuna dair konuşma fırsatı yakaladığım için çok mutluyum. Kendisinin bizimle paylaştığı bilgiler oldukça değerliydi.

TİHV ziyareti sırasında işkence mağdurlarının bekleme alanında gördüğüm çocuk masası ve çocuklar tarafından çizilmiş resimler, Ümit Hocanın anlattıklarına hafızada somutluk kazandırmıştı. Atölyenin son gününde üzerine uzun uzun konuştuğumuz hakikatin hafızalaştırılması, hak savunuculuğunun toplumsallaşmasını sağlayan en büyük etkenlerden biri olduğunu net bir şekilde görebildim. Öğrendiklerim sayesinde aktivizm çalışmalarımnda hafızalaştırmaya oldukça önem veriyorum.

newroz

Şişli'den Taksim'e sık sık yürüdüm fakat hiçbiri 23,5 Hrant Dink Hafıza Mekânı'nın içini gezip Hrant'ın, arkadaşlarının anılarını ve Tatavla'yı emeğiyle var edenleri anımsayarak yürüdüğüm bir yürüyüş olmamıştı. Hafıza Merkezi'nin dört hafta online, ardından iki gün yüz yüze devam eden Gençlik ve İnsan Hakları atölyelerinin ilk yüz yüze buluşmasında bu hafıza mekanını ziyaret ettik.

Elbette 1915'i, Hrant'ı, Tatavla'yı biliyorduk ama farklı alanlarda çalışan, farklı şehirlerden gelen birbirinin yabancı olan ve Hafıza'da birleşen bizler olarak hep birlikte o derinliği bir daha hissettik.

Çektiğim ilk fotoğraf Hafıza Mekanı'nda çektiğim fotoğraflardan bir tanesi, Tavatla'daki birçok mimari yapıda emeği olan, isimsizleştirilen birçok yapının mimarı Rafael Alguadiş'in tasarladığı Sebat Apartmanı'nın mimari yapısı Hrant'ın 23,5 Hrant Dink Hafıza Mekânı ve ziyaretçilerin not kartlarına yazdıkları notlardan bir tanesindeki üç isim; Hrant, Taybet İnan ve Tahir Elçi... Türkiye Cumhuriyeti'nin 100 yılı bu insanların yaşamlarında ve ölümlerinde saklı.

23,5 Nisan

Hrant Dink, 23 Nisan 1996, Agos

Sancılı on yıllardan çıkmış ulusun tarihinde çok önemli bir ak gündür 23 Nisan. "Egemenlik kayıtsız şartsız milletindir" düsturunun meclis salonuna perçinlendiği gündür. Ve böyle bir günün 'yaşam' denilen çocuğa ve geleceğe aktılan mirasıdır. Türk ulusunun belki de en akıllıca yaptığı öngörünün tarihidir. 'Gelecek' ve 'çocuk' ne de güzel buluşturulmuştur öyle. Ve de ne ustaca bir değerlendirmedir yıllar sonra 23 Nisan'ı sadece Türkiye ile sınırlı tutmayı bütün dünyanın çocuklarıyla paylaşma düşüncesi. Türk çocuklarına da, dünya çocuklarına da kutlu olsun.

Yeryüzünün dört bir yanına 'savrulmuş' Ermeni ulusunun tarihinde çok önemli bir kara gündür 24 Nisan. Üç-beş Ermeni yan yana gelmeye görsünler. Alırlar ellerine pankartları, dökülürler sokaklara hemen. Nedir bütün bunların sebebi, niçin yollara düşer bu insanlar 24 Nisan'da?

Tarih, 24 Nisan 1915'in şafak vakti. Özellikle İstanbul'daki Ermeni aydınlar, yazarlar, sanatçılar, öğretmenler, avukatlar, doktorlar, mebuslar teker teker alınırlar evlerinden. Götürülürler ve bir daha da geri dönmeyiz. İşte, birkaç gün sonra bütün Osmanlı imparatorluğu sınırları içinde gerçekleştirilen 'tarihsel Ermeni dramı'nın başlangıcıdır bu tarih.

Nasıl anlatılabilir bunu bilemiyorum, ama hem Ermeni olmak, hem Türkiye'de; hem 23 Nisan'ı yaşamak bütün coşkusuyla ve ertesi günün bir parçası olmak bugün hüznüyle. Kaç insan bu ikilemi yaşıyordu şu yeryüzünde? Ne anlaması kolay ve de anlatması.

Nasıl kimse de yaşamazın bu ikilemi bir daha. 23 Nisan nasıl daha bir coşkuyla yaşanır? 24 Nisan nasıl hafızalardan silinir? Bütün bunlar çözümsüz sorular değil midir? 23 Nisan bütün çocukların olacağı eğer ben derim Ermenistanlı çocukların da olsun bir biçimiyle. Çağırın onları da bu kutlamalara. Barıştın çocukların da olsun bir biçimiyle. 23 Nisan da olmasın, 24 Nisan'ı da kadın için. Daha da barıştın, tanıştın. Sadece 23 Nisan da olmasın, bütün baharı kadın. Hadi siz beceremiyorsunuz kadın o günler, bütün Nisan'ı kadın, bütün baharı kadın. Hadi siz beceremiyorsunuz kadın, var olan kinler engel buna. Bırakın bari dünyayı çocuklara, onlar bu işi halleter, yeter ki engel olmayın siz.

Başka severim 23 Nisan'ları. Hem, bizim yaşadığımız gündür aynı zamanda.

23 Nisan'da girişimiz de 23 Nisan'ı 24 Nisan'a taşıyan bir köprüdür.

23 Nisan'ın çocuğumuza can verdiği gündür o.

23, ne de 24 Nisan.

23 Nisan'dır belki de o an.

23 Nisan'dır belki de o an.

23 Nisan'dır belki de o an.

23 Nisan'dır belki de o an.

23 Nisan'dır belki de o an.

23 Nisan'dır belki de o an.

23 Nisan'dır belki de o an.

23 Nisan'dır belki de o an.

23 Nisan'dır belki de o an.

23 Nisan'dır belki de o an.

23 Nisan'dır belki de o an.

23 Nisan'dır belki de o an.

23 Nisan'dır belki de o an.

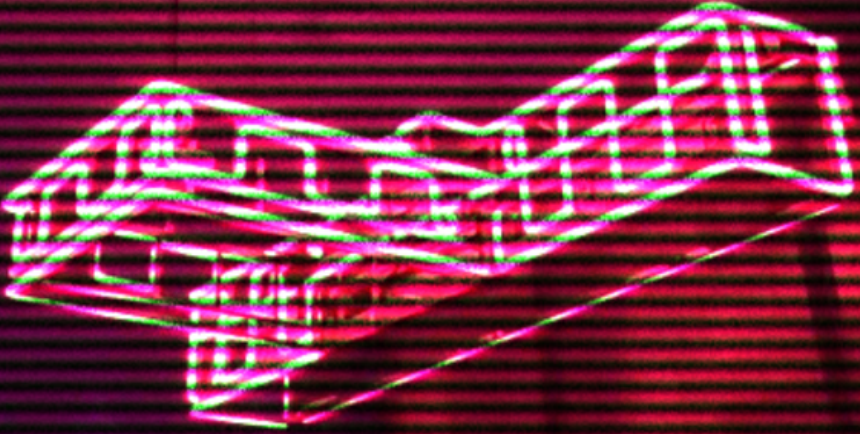
Bu coğrafyada yaşananların
yinelennememesi için farklı
alanlarda var olan “bizlere”
yan yana durabilmenin
kapısını açtı bu atölye.

23,5 Hrant Dink Hafıza Mekânı'nda çektiğim bu fotoğraf benim için oldukça kıymetli bir hale geldi. Bana Hrant'ın barış, yüzleşme ve daha iyi bir toplum için ortaya koyduğu üretkenliği ve emeği hatırlatıyor. Ben de kendimce yürüttüğüm, tüm yönleriyle sağlıklı ve mutlu bir toplum oluşturulması mücadelesinde bu üretkenliği örnek almaya çalışacağım.

Hafıza Merkezi'nin online atölyelerinden elde ettiğim oldukça çok kazanım ve çıkardığım not oldu, kendilerine teşekkür ediyorum. Fakat en önemli kazanımım, Hafıza Merkezi'nde avukatlarla yaptığımız görüşme sırasında farkına vardığım 'sivil toplum ve aktivistlerinin mücadelesini, bilgi üretme ve dökümantasyonla desteklemenin önemi' oldu. Sistematik bir çalışmanın, bilgi üretiminin ve hafızalaştırmanın kamuoyunu harekete geçirme açısından önemini yürüteceğim çalışmalarım da her zaman aklımda tutacağım.

kerim

Hafıza Merkezi'yle çıktığımız bir aylık “Gençlik ve İnsan Hakları Atölyesi” serüvenin sonunda kendimi sürekli mesafeli hissettiğim hak temelli yaklaşımlara birkaç adım yaklaşmış hissediyorum. Mesleki noktadan baktığım kentte bile çocuklar, yaşlılar, engelliler, göçmenler gibi çeşitli grupların arzu, istek ve ihtiyaçlarını irdelerken “biz” gençlerin düşüncelerinin politika yapımcılar tarafından ne kadar dikkate alındığı üzerine kazandığım farkındalık benliğimde bir domino etkisi yaratıyor. Başlangıçta denizin içerisinde suyun önemini kavrayamayan bir balık gibi çırpınsam da gün geçtikçe daha çok daha çok kendimi buluyor, yeni benliğimi yıkarak yapıyorum.

Gençlik diyoruz... Her şey enerjisi olan ama çıktığımız bu yolda karşılaştığımız engeller tarafından yıldırılan bir gençlik. Yaşadığım ya da yaşayacağım bu kötü günleri düşününce yeniden güç toplamak için İHD'den Mukaddes Şamiloğlu'nun şu sözleri aklıma geliyor: "Eğer bir gün hak mücadelesi yolunda sahip olduğun enerjiyi kaybedersen, dünyanın herhangi bir yerinde hakkı için mücadele eden insanlar senin güç kaynağın olsun!" İşte bu gücü bulabilmek için dünyanın öteki ucuna bakmaya gerek yok, yandaki fotoğrafta olduğu gibi aynı yolda yürüyelim. Yan yana ve hep birlikte!

yan

yana

Her

Birlikte

Toplumsal Zelzele ve İnsan Hakları

6 Şubat'ta Kahramanmaraş Pazarcık merkezli büyük bir zelzele meydana geldi. Türkiye'de egemen sınıfın insan haklarını hiçe sayıp canlı yaşamını tehlikeye dönüştüren politikaları yüzünden on binlerce insanımız enkaz altında kalarak hayatını kaybetti. Yanı sıra çevre ve kent hakları hiçe sayılıp rant ve yağma politikaları ile iktidar büyük bir yıkıma sebep oldu. Bu yıkım çok geniş ve çok zengin kültürleri barındıran bir coğrafyada yaşandı. Öte yandan, savaşlar ülkesi olan Suriye ve Rojava'da da yıkım çok büyüktü. Yaşanan hak ihlallerinin can yakıcı derecede gün be gün artması, AKP hükümetinin son 20 yıldır iktidarda olması ve insan haklarına dair somut iyileştirici adımlar atmaması, bu yıkımla beraber daha fazla hak ihlallerini de beraberinde getirdi.

Yıkımın ilk anlarından itibaren gördüğüm, bu büyük zelzenenin toplumsal bir zelzeleye dönüşmesi oldu. Yıkımın yaşandığı süreçte bile canlı yaşamını yok sayan savaşlar, ekolojik tahribatlar, yoksulluk krizinin derinleşmesi, ırkçılığın yaygınlaşması, cinsiyet eşitsizliğinin yarattığı durumlar, çocuk istismarlarının tüm hızıyla sürdürülmesi gibi birçok hak ihlali devam etti. “Toplumsal zelzele” ifadesini antropolog ve tarihçi Adnan Çelik’ten ödünç alıyorum. Çelik, depremden birkaç gün sonra yıkımın toplumsal ve demografik boyutuna şu sözlerle dikkat çekmekteydi: *“Öncelikle depremden etkilenen ve bugün Türkiye sınırları içinde kalan Antakya-Maraş hattı, Türkiye’deki azınlık grupların çoğunluğunun yaşadığı önemli bir bölgedir. Hatay’daki Arap Aleviler, Yahudiler ve Ermenilerden, Maraş’taki Kürt Alevilere ve Adıyaman’daki Süryanilere kadar, deprem bölgesi azınlık grupların son yerlerinden biriydi [bu bölge olmadan, Dersim ve Mardin’i de depremin son yerleri olarak anabiliriz]. Bu azınlıklar, Türk ulus-devletinin çeşitli ırkçı ve İslamcı şiddetine (soykırımdan zorla yerinden edilmeye, asimilasyondan ırkçı eylemlere vb.) en az yüz yıldır maruz kalıyor.”* (1) Zelzenenin yüzyıllık red ve inkar politikalarıyla bir arada yaşayan halklar, inançlar, kültürler ve hak ihlallerine maruz kalan toplumlardan oluşan bir coğrafyada yaşanması sebebiyle, *“büyüklüğü itibarıyla insan ve maddi kayıplara yol açabilecek güce sahip olan bir doğal afet, sosyo-politik nedenlerle toplumsal bir depreme dönüşmüştür.”* (2)

(1) Bkz. https://twitter.com/rubaroko/status/1628033049299386370?t=MxFXK_zyyCOhFtjcp0FbNQ&s=19

(2) Bkz. <https://twitter.com/rubaroko/status/1628033064977764444?t=IfUERr3RNNX7GaT8IOJoOA&s=19>

MEDZAN

HERKES
FARKLI
HERKES EŞİT

İNSAN,
HAKLARIYLA
SANDIR!

İNSAN,
HAKLARIYLA
İNSANDIR!

SAVAŞA HAYIR
BARİŞ
HEMEN ŞİMDİ!

JİN
JİYAN
AZADI!

ÇOCUK
İSTİSMARINA
SON

TECRİT
ÖLDÜRÜR
DAYANIŞMA
YASATIR!

Büyük yıkımdan yaklaşık bir hafta önce Hafıza Merkezi'nin organize ettiği "Gençliğin İnsan Hakları Algısı" araştırması kapsamında, İstanbul merkezli bir dizi atölye ve insan hakları alanında çalışma yürüten birkaç STK ziyareti gerçekleşti. Yapılan atölyelerin oldukça verimli geçtiğini ve benim gibi birçok gence yeni kapılar araladığını söyleyebilirim.

SAVAŞA HAYIR
BARİŞ
HEMEN ŞİMDİ

JİN
JİYAN
AZADI!

HERKES
FARKLI
HERKES EŞİT

SUSMA,
SEN SUSARSA
ÇOCUKLAR
CEZAEVİNDE BÜYÜR!

HAKİKATI
VE
ADALETİ
İSTİYORUZ

35 yıllık bir mücadele ve hafızası olan İnsan Hakları Derneği'nin (İHD) İstanbul şubesi ziyareti sırasında bekleme salonu ve hak ihlallerini hemen hemen her gün kamuoyuna açıkladıkları masa da aynı salonda idi. Masanın hemen arkasındaki panonun yaşadığımız topluma ışık tutması, afetlerin hak ihlallerine dönüşüp Toplumsal Zelzele'ye dönüşmemesi ve "Bir Daha Asla!" demek için insan haklarının korunması ve geliştirilmesi dileğiyle...

Handwritten notes on a piece of paper, including a list of names and dates.

hayri

Bir formla başlayan Hafıza Merkezi serüvenim uzun soluklu ve keyifli bir yolculuğa evrildi. İnsanların konuşmaktan imtina ettiği her şeyi açık yüreklilikle ifade edebildiğimiz muazzam bir öğrenme alanının içerisinde buldum kendimi.

Gençlik ve İnsan Hakları Atölyesi'nin bende yarattığı en büyük hissiyat ise yalnız olmadığımı bilmek oldu. Bu topraklarda yaşayan bir birey olarak barış ve adalet için gecesini gündüzüne katan ve mücadele etmekten asla vazgeçmeyenlere karşı da sorumluluk hissettim.

Son olarak İHD Genel Merkezi'nde çektiğim fotoğraftaki zincirler bana insan hakları mücadelesinin ateşten bir gömlek olduğunu da hatırlattı. Bu bağlamda bu ateşi harlamalarına izin vermeden kimseyi geride bırakmadan mücadele etmeye ve umut yeşertmeye devam edeceğiz.

Bayman

İNSAN HAKLARI ÇENESİ
HUMAN RIGHTS ASSOCIATION
İSTANBUL - TÜRKİYE

HACI İSA SEZEK
SERBEST BIRAKILSIN

ABDURRAHİM DEMİR
SERBEST BIRAKILSIN

EYLEM BAŞ

HAKKI TURGAY

İSMET AKIN
SERBEST BIRAKILSIN

RUKEN YILDIZ
SERBEST BIRAKILSIN

ERHA

EYLEM BAŞ
SERBEST BIRAKILSIN

HAKKI TURGAY
SERBEST BIRAKILSIN

İSMET AKIN
SERBEST BIRAKILSIN

HACI İSA SEZEK
SERBEST BIRAKILSIN

ERHAN ÖZEL
SERBEST BIRAKILSIN

ERHAN ÖZEL
SERBEST BIRAKILSIN

DİLEK ÖZ
SERBEST BIRAKILSIN

566. F OTURMASI
MAHPUSLAR FIRAT VE EMRAH NEBİOĞLU
SERBEST BIRAKILSIN
İHD İST. ŞB. HAPİSHANE KOMİSYONU

ERHAH NEBİOĞLU

SERBEST BIRAKILSIN

İHD İST. ŞB. HAPİSHANE KOMİSYONU

Mekanlar, Hafızalar ve Savunmalar

Bu aralar üzerine çokça düşündüğüm kavramları başlık olarak yazmak istedim. Tabii, yazıma eşlik etmesini hayal ettiğim fotoğrafın odağını ve bende bıraktığı etkiyi bu kavramlar üzerinden tanımlayabileceğimi düşünmüştüm. Arka plandaki fotoğrafı her ne kadar çekememiş olsam da fotoğraftaki diğer yazılardan biçim, renk, boyut olarak tamamen farklı yazılmış bir cümle kaldı aklımda: **They were here.**

kardelen

Sebat Apartmanı, 23,5 Hrant Dink Hafıza Mekânı.

Bu cümle; aslında bütün bir Ermeni tarihini, Hrant'ı, zorla göç ettirilen bütün insanları anlatıyor gibiydi, üstelik şu andan bakınca bizim orada olmamızı da.

Bir zamanlar orada bedeniyle, ruhuyla, fikirleriyle bulunan -ki öyle bir bulunmak ki bütün unutturma çabalarına rağmen hiç görmediğim Hrant'ın varlığını her seferinde hissetmenin burukluğu ve yakınlığıyla oradaydım/dık.

Punto, renk, biçim gibi çeşitli farklılığıyla duvarda yerini alan yazı, Türkiye'nin siyasi konjonktüründe de bir metafor olarak duruyor gibiydi. Sonuçta herkesin metaforu kendine, diyerek bir yazıdan çıkardığım bütün sonuçları yazımda sonlandırıyorum.

Who killed him?

Դ
սպանւեց

Kim öldürdü?

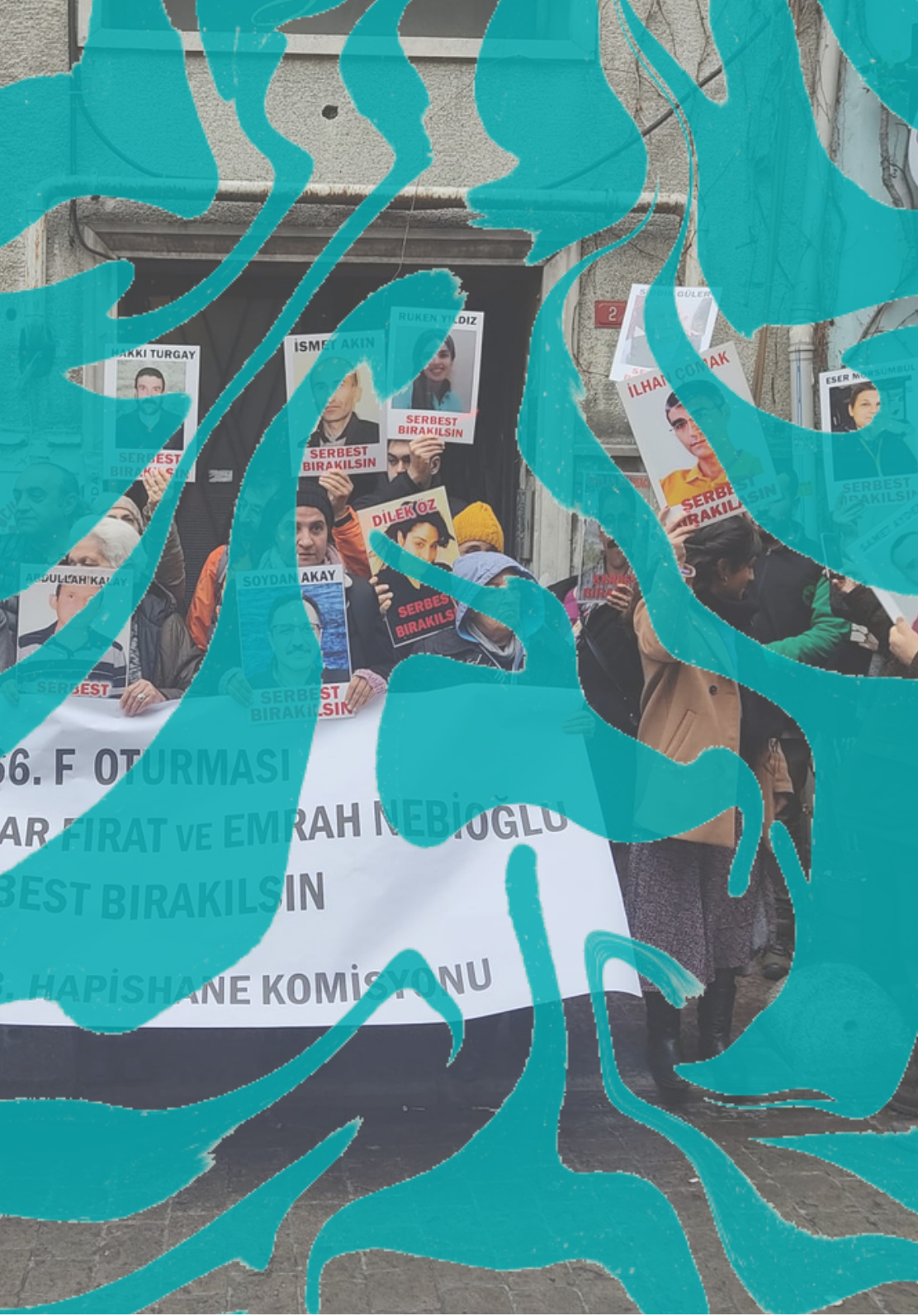
1 ay süren çevrimiçi çalışmalar, hem konuştuğumuz ve daha da konuşacağımız şeylerin acısını düşünerek, hem de genç ve cesur insanlarla buluşmuş olmanın heyecanı ile geçti benim için. Bu topraklarda olan her genç gibi yine kafam karışık uyandığım sabahların birinde Hafıza Merkezi'nin ofisinde buldum kendimi, bu sefer yüzyüze görüşmek için. Konuşma şansını elde ettiğimiz müthiş insanlar ve elde ettiğimiz güvenli alan için çok ama çok minnettarım ama galiba benim için en değerli olan beraber olduğum ve konuştuğum insanlardı.

aysu

Düşünürken ve anlamaya çalışırken, yanımdakilerden cesaret aldım, bir çok şey öğrendim, üzüldüm, güldüm ama galiba en çok umutlandım, Dünya için, Türkiye için, bizim jenerasyon için, haklarımız için, haklarını yaşarken bulamayan ama bizim peşinde koştuklarımız ve koşacaklarımız için. Herkese kendi kimliklerini ve özlerini getirdikleri için teşekkür ederim. Yaşanan haksızlıklar, takipsiz davalar, cezasızlık ve barışı engelleyen tüm koşullara karşı, direnmeye, okumaya, bilinçlenmeye ve birlikte olmaya devam.

HAKKI TURGAY

SERBEST
BIRAKILSIN

ISMET AKIN

SERBEST
BIRAKILSIN

RUKEN YILDIZ

SERBEST
BIRAKILSIN

DILEK ÖZ

SERBEST
BIRAKILSIN

SOYDAN AKAY

SERBEST
BIRAKILSIN

ESER MANSURBİLGE

ILHAN ÇORAK

SERBEST
BIRAKILSIN

ESER MANSURBİLGE

SERBEST
BIRAKILSIN

66. F OTURMASI
AR FIRAT VE EMRAH NEBİOĞLU
BEST BIRAKILSIN
HAPİSHANE KOMİSYONU

elif

Atölyenin üçüncü toplantısındaki bir çalışma için rastgele bir defter sayfasına yazdığım “yalnız değilsin” ve “böyle düşünen başkaları da var” karalamaları sanırım atölyeye katılmak için başvururken hissettiklerimi özetliyor. Dört çevrimiçi toplantı ve neredeyse üç günlük bir programından sonra ise kendime “gencim ve yalnız değilim” diyebilmenin mutluluğu var üzerimde.

BURADATIZ
AHPARIG

İstanbul'da geçen beş yıllık öğrencilik hayatımda tatmadığım bir İstanbul deneyimi sundu Gençlik ve İnsan Hakları Atölyesi bana. İstanbul'da savunanların ve İstanbul'da savunulananların hikâye ve mücadelesine tanıklık ettim. Daha önce hiç duymadığım yeni seslere kulak verdim ve belki de en önemlisi hayatımda ilk kez kendimi “o da önemli, bu da önemli, herkes önemli” diyen ve umursayan insanların, hatta yaşıtılarımın, içinde buldum.

23,5 Hrant Dink Hafıza Mekânı'nda, TİHV'de, İHD'de dinledik, sorduk, yine dinledik. Hafıza Merkezi'nde hatırlamaktan, hatırlattırmaktan, hafızalaştırmaktan konuştuk. Ben de bu atölye boyunca duyduğum, dinlediğim, okuduğum, öğrendiğim ne varsa hafızama (ve valizime) doldurup döndüm. Gençler olarak hiç unutmamak ve beraber savunmak umuduyla!

gencim,

YALNIZ

değilim!

aygün uğur

Gençlik ve İnsan Hakları Atölyesi boyunca birbirinden değerli birçok insanla tanışmanın yanında fazlasıyla güzel anı da biriktirdim. Atölye programı boyunca hak savunuculuğu alanında ilerlemek isteyişimi etkileyen bir olayı sizlerle paylaşmak istiyorum.

Cumartesi Anneleri/İnsanları hakkında okuma yaptığım zaman aralığı programın kapanış toplantıları sürecine denk geldi. Okumalarımla beraber kapanış toplantıları ve İnsan Hakları Derneği İstanbul Şubesi'ne yaptığımız ziyaret, zorla kaybetmeler ile ilgili aklımdaki soru işaretlerini giderme ve çok daha fazla bilgi sahibi olma şansını elde etmemi sağladı.

İnsan Hakları Derneği İstanbul Şubesi'ne yaptığımız ziyarette, ağır hasta tutsak Fırat Nebioğlu ve Emrah Nebioğlu'nun serbest bırakılması talebiyle 566. F Oturması eylemi için Cumartesi Annesi Hanife Yıldız da oradaydı. Hanife Anne, gözetiminde kaybedilen oğlu Murat Yıldız'ın ve kendisinin neler yaşadığını bizlere aktardı. Bu aktarım, 90'lı yıllarda yoğunlaşan zorla kaybetmeler suçuyla yüzleşmenin gereğini hakikat ve adalet talebiyle bir kez daha ortaya koydu.

Hanife Anne'nin "Adaletin enkazı altında evladımı arıyorum!" sözleri ise beni derinden etkileyerek zorla kaybetmeler üzerine daha çok düşünmemi ve hatta bu konuyla ilgili bir parçası olduğum ODTÜ Medya Topluluğu'nda bir üretim sürecini başlatmamı sağladı.

adaletin enkazı altında
adaletin enkazı altında
adaletin enkazı altında
adaletin enkazı altında
adaletin enkazı altında
adaletin enkazı altında
adaletin enkazı altında

